

ukendte originalmanuskript (der opbevares i det preussiske statsbibliotek) af Margrete Refslund-Klemann efter opfordring fra dansk side og paa dansk bekostning. Fru Refslund-Klemann har vist stor omhu ved udgivelsen, og den med smuk sats trykte bog skulde, naar fredeligere forhold indtræder, kunde gøre regning paa en lige saa vid læsekreds som genoptrykket af Purchas his Pilgrims.

Astrid Friis.

Professor i Historie ved Universitetet i Budapest Stephan Hajnal (Ungarsk: Hajnal Istvan) har begyndt Udsendelsen af en Skriftrække: *Schriftlichkeit und intellektuelle Schichtung — Beiträge zur europäischen Entwicklungsgeschichte*. Udfra den rigtige Erkendelse, at den europæiske Skrift er et karakteristisk strukturelt Led i det fælleseuropæiske Kulturliv, er det Hensigten i en Række smaa Hefter at belyse alle de Sider af Spørgsmaalet, som falder ind under dette Synspunkt. Som Emner nævner Hajnal Palæografi, Diplomatiik med alle sine Underdiscipliner, Undervisningshistorie, Kancelliernes og Embedsstandens Historie, de skriftkyndige Lags Historie og deres Stilling inden for Samfundet. Maalet er i første Række at opstille Problemer og behandle dem skitsemaessig med konkrete Midler, ikke at give udtømmende Behandlinger.

Som en hensigtsmaessig Fremgangsmaade ved Undersøgelsen af det europæiske Skriftvæsens Udvikling fremhæves Sammenligningen mellem fjerntliggende europæiske Omraader. Det er denne Fremgangsmaade Hajnal selv benytter i det foreliggende tørste Hæfte *Vergleichende Schriftproben zur Entwicklung und Verbreitung der Schrift im 12.—13. Jahrhundert* (1943), som er en sammenlignende Undersøgelse af Skriftens Udvikling og Udbredelse i 12.—13. Aarhundrede. Ved Sammenstilling af et ret betydeligt Antal Skriftprøver (over Hundrede) fra saa langt fra hinanden liggende Lande som Frankrig, Polen, Ungarn, Sverrig og flere Lande viser han, hvor nøje selv de fjerneste Lande inden for den europæiske Kulturkreds har fulgt med i Udviklingen. Mens man sædvanligvis har regnet med, at der var en Forskel paa ca. 50 Aar mellem Udviklingen i den vestlige, den franske, og den østlige, den østrigske og ungarske Skrift, viser Hajnal, at det højst kan holde Stik for Bogskriften, derimod ikke for Diplomskriften, inden for hvis Omraade hans Eksempler er hentet. Dette tilskriver han sandsynligvis med Rette det franske Universitets Indflydelse. I Paris samledes Studenter fra hele Europa, og under disses Ledelse naaede Skriftens Udvikling og Udbredelse

til de fjerneste Egne af Europa. Illustrationerne, der er hentet fra Faksimileværker fra forskellige Lande — paa Grund af Krigen har der ikke kunnet fremskaffes Originaler — viser slaaende den nøje Overensstemmelse mellem Diplomskriften fra de forskellige Lande. Som det eneste danske Eksempel optræder Erik Emuns Gavebrev fra 1135 (efter Hildebrands Svenska Skriftprof 1894).

De følgende Hefter skal meddele andre Resultater af sammenlignende Arbejde af ungarske Forskere, men Forfatteren haaber med Tiden ogsaa at faa Medarbejdere fra andre Nationer.

Erik Kroman.

Med Birket-Smiths statelige to-Binds Værk *Kulturens Veje* (Kbh. 1941—42, 320 og 367 Sider) har Kr. Bahnsons »Etnografien«, som udkom i Slutningen af forrige Aarhundrede, faaet en Afløser. Deres Fremstillinger dækker det samme Omraade, og de vil begge give en Skildring af de primitive Folks Kulturliv. Fremgangsmaaden ved Stoffets Udformning er dog ganske forskellig. Bahnson skildrer Folkene og deres Kulturer Verdensdel for Verdensdel og følger ved sin Gennemgang ganske nøje Opstillingen i Nationalmuseets ethnografiske Samling, som den var før Museets Ombygning. Birket-Smith derimod retter ikke Søgelyset mod de enkelte Kulturer og deres Ejendommeligheder, men mod de enkelte Kulturforeteelser; man kan maaske kortest og klarest fremhæve Forskellen mellem de to store danske Værker om de primitive Folk og deres Kultur ved at fæstne Betegnelsen Ethnograf til Bahnsons Navn og karakterisere Birket-Smith som Ethnolog.

Birket-Smith behandler Ethnologien ud fra historiske Synspunkter; det er ham ikke nok at fastslaa Forekomsten af Kultur-elementerne og vise deres lokale Udformning hos de forskellige Folk, han vil ogsaa følge dem i deres historiske Udvikling og vise, hvorledes de bliver til og ændres under Indflydelse af andre Kulturfaktorer. En Følge af dette historiske Grundsyn bliver, at Birket-Smith ikke lader sig holde tilbage ved de Grænser, som sædvanemæssigt drages for den ethnologiske Forskning. Allerede C. J. Thomsen betonedes den nære Samhørighed mellem Naturfolkene og de »forhistoriske« Folk, og denne hans Betragtning satte sin smukkeste Frugt i Oprettelsen af vort ethnografiske Museum som det første i Verden (1841). Det er i Virkeligheden kun en Gradsforskel — eller rettere sagt kun en Tidsforskel — der skiller Ethnologi fra Præhistorie; Naturfolkene er, som de malende er betegnet, den evige Urtids Folk. Udforskningen af Kulturens formelle og materielle Indhold kan ikke standse ved